

ПРЕДШЕСТВАЩИ И ПРЕДО- ПРЕДЕЛЯЩИ АСОЦИАТИВНИ ФОРМИ ОТ ТЪРГОВСКО ЕСТЕ- СТВО В АНТИЧНИЯ РИМ И СРЕДНОВЕКОВИЕТО

В резултат на осъществения ретроспективен анализ се установи, че индивидуализирането на съвместното предприятие и налагането му като понятие през XIX век в Англия и САЩ се е осъществило посредством еволюцион-

ното надграждане на асоциативни институции от търговско естество, представляващи типични парадигми в съответните исторически епохи - римска *социетас* и средновековна *коменда*.

Римска *социетас*

В класическия период на римското право, обхващащ времето от 130 г. пр. Хр. до 230 г. сл. Хр., *социетас* (произхождаща от *consortium erecto non cito*) е консенсуален и многостранен договор, в който не се отразяват пред трети лица позициите на контрагентите, в резултат на който две или повече лица се задължават да започнат съвместна дейност на основата на осъществен апорт на капитал, разделяйки, съгласно предварително определено съотношение, печалбите и загубите (Miquel Rodríguez, 1998, с. 83-84).

В класическата епоха съществуват два вида *социетас*:

а) *societas omnium bonorum* - универсално дружество;

б) *societas unius rei*, известна още като *societas unius alicuius negotii* - дружество, имащо за цел осъществяването на една-единствена дейност, с по-голямо разпространение във втората половина на класическата епоха, в която търговията придобива по-голямо значение, и изместило постепенно *societas omnium bonorum*.

Предопределянето в определена степен на съвременните съвместни предприятия от римската *социетас*, и по-специално от нейната разновидност *societas unius rei*, се дължи на правото на управление на всеки един от контрагентите, тяхното участие в печалбите и загубите, ограничения предмет на *societas unius rei*, но също така на един отличителен аспект от вътрешните отношения между съдружниците. Основен елемент в римската *социетас* представлява принципът *affectio societatis*, произлизащ от древния римски принцип *ius fraternitatis*. *Affectio societatis* - задължението за реципрочна лоялност и съдействие между членовете на *социетас*, което трябва да се запази през целия период от дейността на дружеството, предопределя установяването в юриспруденцията на САЩ за съвременните съвместни предприятия на аналогичен принцип (*duty of loyalty*) (Baptista, Durand-Barthez, 1986, с. 16).